Erfgoedvereniging Heemschut
Commissie Amsterdam
Korenmetershuis
Nieuwezijds Kolk 28
1012 PV AMSTERDAM
amsterdam@heemschut.nl

Auke van der Vlist, Noah van Ling, Pui-Yi Kong
Ariadne Onclin (per e-mail)

Amsterdam, 14 juli 2025
Betreft: verkenning verdichting in relatie tot aanvraag monumentstatus Johan Jongkindstraat 7-181

Beste mensen,

Dank voor de presentatie van jullie verkenning van verdichtingsmogelijkheden voor het complex aan de Johan Jongkindstraat in Nieuw-West.
Zoals toegezegd hebben we de concept-verkenning en de redengevende omschrijving van de afdeling Monumenten en Archeologie in de commissie besproken en het complex nog eens goed bekeken.

Van belang bij de beoordeling zijn de volgende constateringen.
1. Het complex staat niet op zichzelf maar maakt onderdeel uit van reeks van strokenbouw langs de noordzijde van de Cornelis Lelylaan. De ritmiek van de stroken van Sloterhof in Slotermeer (rijksmonument) ten westen van de ringspoorbaan is doorgezet in het complex aan de Johan Jongkindstraat in Overtoomse Veld ten oosten van die ring. Op de luchtfoto is de ritmiek goed te zien en ook de gespiegelde open ruimte aan weerszijden van het station. Vooral het stedenbouwkundig ensemble is van grote waarde voor de monumentaliteit.
2. Het complex, en dan vooral de stroken, zijn – aan de buitenzijde – heel gaaf en zeer goed onderhouden. Voor de kleine blokjes aan de Johan Jongkindstraat geldt dat wat minder, maar ook die zijn nog in goede staat. Woningcorporatie Lieven de Key is, zoals jullie meldden, niet van plan rigoureuze veranderingen door te voeren laat staan het complex (of een deel ervan) te slopen. De eenheid en gaafheid van het ensemble is ook van groot belang voor de monumentwaarde.
3. Ook de woonomgeving verkeert in redelijk goede staat. De openbare ruimte tussen de stroken en het andere groen langs de randen van het complex ziet er goed uit, er zijn veel mooie bomen en speelgelegenheid; het groen aan de zuidzijde vormt een buffer tegen de drukke weg. De inrichting lijkt niet sociaal onveilig. Het parkeren zou hier en daar iets beter opgelost kunnen worden.
Al met al lijkt er geen noodzaak voor rigoureuze ingrepen.

Jullie onderscheiden vier modellen: van volledig behoud (A en B) tot volledige sloop (C en D).
Gezien de goede staat van het complex en de wens van de corporatie lijken de modellen C en D ons niet realistisch.
Behoud met losstaande ontwikkeling (B) lijkt ons, zoals in deze vorm geschetst, niet wenselijk. Massale nieuwbouw direct langs de Cornelis Lelylaan druist in tegen het stedenbouwkundig plan met de karakteristieke strokenverkaveling en zal een forse schaduw op het bestaande complex werken.
Behoud met aanbouw (A) tast het monumentale ensemble met de hoge stroken en lage dwarsblokjes ernstig aan, een groot deel van de vooral stedenbouwkundige monumentwaarde – ook in relatie met Sloterhof – zou daarmee teniet gaan. Als de zo ontstane (vrijwel) gesloten bouwblokken op begane grondniveau ook nog eens worden uitgebouwd, blijft er nauwelijks nog iets over van de karakteristieke verkaveling van de Airey-woningen. Daar maakt model A voor ons evenmin acceptabel.
Wat de beoordelingsmatrix betreft, hebben we o.m. de volgende opmerkingen.

Erfgoedvereniging Heemschut
Commissie Amsterdam
Korenmetershuis
Nieuwezijds Kolk 28
1012 PV AMSTERDAM
amsterdam@heemschut.nl

Behoud erfgoedwaarden (2) zou o.i. bij model A rood, bij model B oranje en bij model C rood moeten zijn. Leesbaarheid historische gelaagdheid (3) bij model A rood en bij model B oranje. Ruimte voor ander gebruik groen (9) bij model B groen. Een zorgvuldige beoordeling geeft al een geheel ander beeld dan de huidige arbitraire invulling.
Maar dat verandert niet onze hiervoor gegeven beoordeling van de modellen.

Wij kunnen ons voorstellen dat er behalve deze vier, nogal extreme modellen er subtielere aanpassingen mogelijk zijn die zowel de monumentwaarde van het complex als het stedenbouwkundig plan respecteren. Zo lijkt het ons de moeite waard te onderzoeken of enige verdichting mogelijk is in de zone direct langs de Cornelis Lelylaan; wellicht is het mogelijk enkele losstaande blokjes toe te voegen, niet evenwijdig aan de Lelylaan maar haaks daarop in het verlengde van enkele stroken, dit in analogie van de drie langere stroken van Sloterhof. Misschien is ook een toren mogelijk in het noordwesten, langs de Johan Jongkindstraat ter plaatse van het Wally Moespad (als verre pendant van de al bestaande toren aan de Hemsterhuisstraat).
Sloop van één van de lage blokjes aan de Johan Jongkindstraat ten behoeve van de gewenste fietsroute lijkt niet onoverkomelijk, mits het monumentale wandkunstwerk van Harry op de Laak zorgvuldig kan worden verplaatst.

Op 19 februari 2017 heeft Heemschut voor dit complex de status van gemeentelijk monument aangevraagd. Mede gezien de goede staat van het complex handhaaft Heemschut de aanvraag. Vanaf 18 januari 2022 geldt voorbescherming tot het moment dat onherroepelijk besloten is op de aanvraag. Deze lange procedure staat niet meer in verhouding met de termijnen die hiervoor in de Erfgoedverordening zijn vastgelegd. Wij hopen daarom dat jullie spoedig kunnen komen met een aangepast voorstel. Tegelijkertijd willen wij echter voorkomen dat nu in grote haast – die haast klonk tijdens de bijeenkomst door – tot een slecht onderbouwd plan en dus groot verlies aan erfgoedwaarden wordt besloten. Tijdens de presentatie noemden wij de nieuwbouw ter plaatse van het monumentale Tripolis als afschrikwekkend voorbeeld. Wij zijn ervan overtuigd dat met enkele subtiele ingrepen het monumentale complex vrijwel behouden kan blijven en ook verdichting mogelijk is.

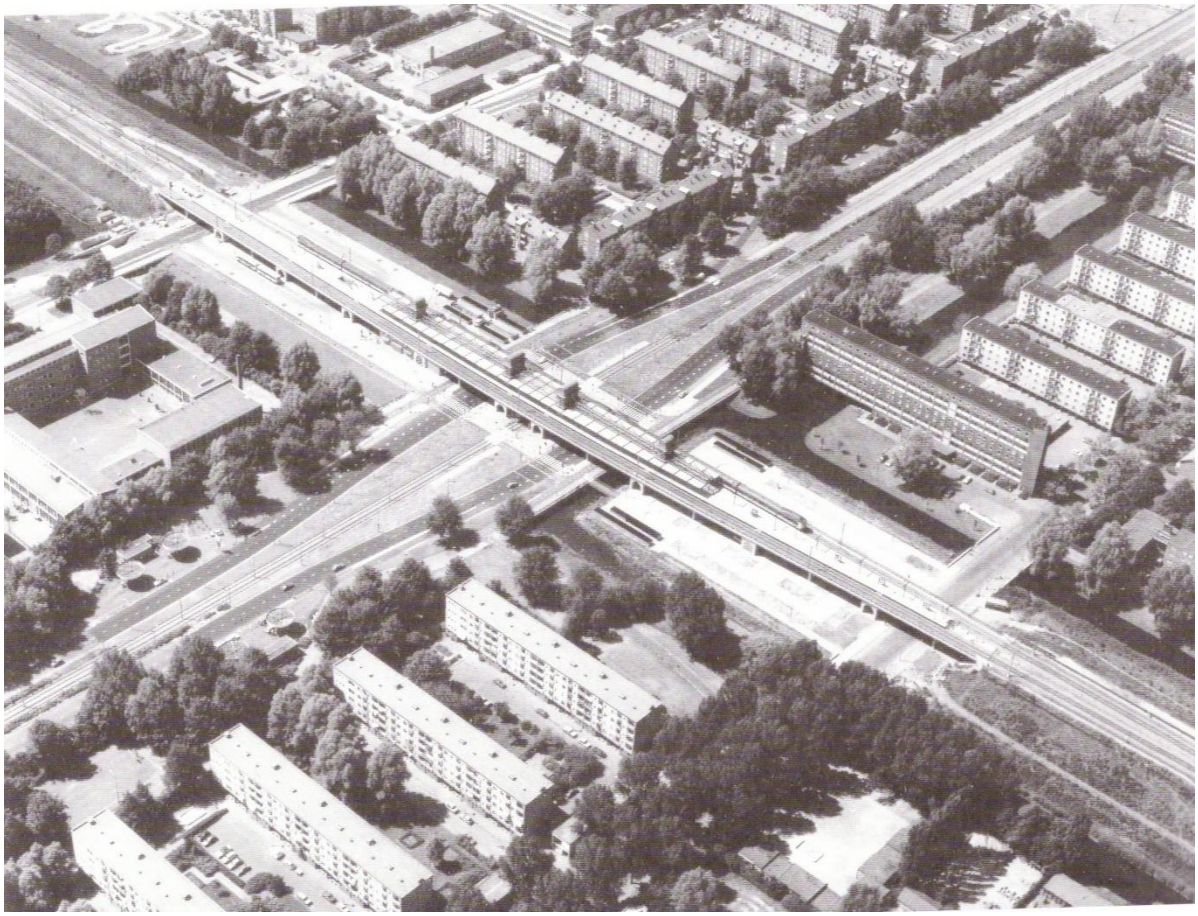
We vernemen graag spoedig jullie reactie. Wellicht is het handig op korte termijn een vervolgoverleg af te spreken, al dan niet in aanwezigheid van de betrokken bestuurder(s). Hopelijk kunnen we in goed overleg tot een gedragen voorstel komen, laten we daarvoor de komende periode gebruiken. Deze belangrijke entree tot Nieuw-West verdient het beste plan.

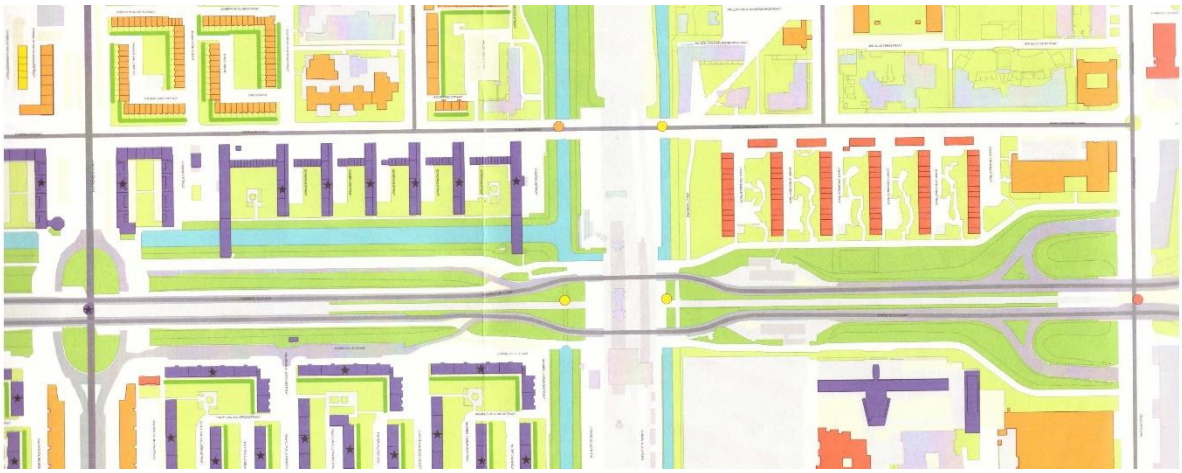
Namens de commissie Amsterdam van Heemschut,
met vriendelijke groeten,

Norman Vervat (voorzitter) en Paul Meijer (secretaris)

Erfgoedvereniging Heemschut
Commissie Amsterdam
Korenmetershuis
Nieuwezijds Kolk 28
1012 PV AMSTERDAM
amsterdam@heemschut.nl

Erfgoedvereniging Heemschut
Commissie Amsterdam
Korenmetershuis
Nieuwezijds Kolk 28
1012 PV AMSTERDAM
amsterdam@heemschut.nl

